

Badanie PSA - co oznacza wynik?

Rak prostaty jest obecnie najczęściej występującym nowotworem złośliwym wśród panów, stanowiącym niemal 20% wszystkich niepomyślnych diagnoz onkologicznych u mężczyzn. Jego częste rozpoznawanie jest związane z rozpowszechnieniem badania przesiewowego, jakim jest **oznaczenie poziomu PSA we krwi**.

PSA a rak prostaty

PSA, inaczej **antygen gruczołu krokowego**, jest białkiem wytwarzanym przez prostatę. Jego nadprodukcja obserwowana jest podczas obecności raka gruczołu krokowego, ale również w przypadku łagodnego rozrostu prostaty lub jej przewlekłego stanu zapalnego.

Antygen gruczołu krokowego stanowi ważny parametr w diagnostyce raka prostaty, ale nie jest jego swoistym markerem, co oznacza, że **podwyższony poziom PSA** nie jest równoznaczny z występowaniem nowotworu. Jest natomiast swoistym antygenem dla tkanki gruczołowej prostaty, zatem **przyczyny wzrostu PSA** zawsze należy dopatrywać się właśnie w chorobach stercza.

Badanie poziomu PSA - czy trzeba być na czczo?

Ani pokarm, ani rytm dobowy nie mają wpływu na **stężenie PSA w surowicy krwi**, dlatego można oznaczać jego poziom o dowolnej porze, a badanie nie wymaga specjalnego przygotowania. Należy jednak powstrzymać się od wysiłku fizycznego, jazdy na rowerze oraz aktywności seksualnej przez 48 godzin przed oznaczeniem **PSA**. **Badanie krwi** wymaga jednorazowego pobrania próbki, zwykle z żyły łokciowej. Wynik jest zwykle dostępny po upływie 24 godzin.

Kto powinien zbadać PSA?

Zgodnie z wytycznymi towarzystw urologicznych, jeżeli brak czynników ryzyka, pierwszego pomiaru PSA mężczyzna powinien dokonać w wieku 40 lat. Jeśli wynik jest niższy niż 1ng/ml, kolejne **oznaczenie poziomu PSA** można wykonać po upływie 8 lat. Panowie po czterdziestce mogą poprosić o **badanie PSA w POZ**, ponieważ jest to jeden z testów refundowanych przez NFZ, możliwych do zlecenia przez lekarza rodzinnego.

Do czynników, które powinny skłonić do wczesnych badań przesiewowych w kierunku nowotworów prostaty, zaliczamy otyłość, dietę z dużą zawartością nasyconych kwasów tłuszczowych oraz wysokie stężenie testosteronu we krwi. Dodatkowo **ryzyko raka gruczołu krokowego** rośnie nawet 5-11 razy w przypadku choroby u przynajmniej dwóch krewnych pierwszego stopnia, dlatego rodzinne występowanie nowotworu wymaga konsultacji lekarskiej i ustalenia wczesnego postępowania profilaktycznego.

Konieczna jest także ocena wartości **PSA po operacji raka prostaty** lub radioterapii. Zależnie od metody leczenia poziom antygeny obniża się po różnym czasie, ale jego wzrost zawsze powinien skłonić do wykonania dodatkowych badań, ponieważ może on wynikać ze wznowy nowotworu lub powstawania przerzutów.

PSA - jaka jest norma?

Przyjmuje się, że im niższe **stężenie PSA we krwi**, tym mniejsze ryzyko chorób prostaty, zatem stosunkowo bezpieczny wynik to około 0-0,5ng/ml. Możliwe jest jednak występowanie złośliwego nowotworu nawet przy równoczesnym niskim poziomie PSA. **Antygen gruczołu krokowego** to parametr ciągły, co oznacza, że prawdopodobieństwo obecności raka prostaty rośnie wraz ze wzrostem **stężenia PSA we krwi**.

Nie istnieje jednak **górną granicę normy PSA** ani **normy PSA dla wieku**, dlatego nie należy próbować samodzielnie interpretować wyniku. W diagnostyce chorób prostaty ważne jest przede wszystkim to, by regularnie kontrolować swoje zdrowie i oceniać PSA w zalecanych odstępach czasowych, aby móc zaobserwować ewentualny **wzrost poziomu PSA**.

Oceny ryzyka wystąpienia nowotworu gruczołu krokowego lub innego **schorzenia prostaty** zawsze powinien dokonać urolog na podstawie stanu klinicznego pacjenta, obecności czynników ryzyka, **stężenia PSA we krwi**, a także dodatkowych badań zleconych w razie konieczności.